

همکاریهای علمی و فرهنگی با کنیا

● دکتر معین: رشد در علوم، ضامن عدم وابستگی است.
● قبل از انقلاب، سالی ۲/۵ میلیارد دلار خرج اعزام دانشجویان به خارج می‌شد؛ ولی اکنون فقط ۴۰ میلیون دلار صرف این کار می‌شود.

● دانشگاهها و متفکران در زمینه‌های مختلف علوم و تکنولوژی، باید اول نیازهای خود را رفع کنند و سپس فاصله بین کشورهای عقب‌افتاده و کشورهای پیشرفته را کم کنند.
● دانشجویان ما بعد از انقلاب دوبرابر شده‌اند.

به منظور توسعه همکاریهای علمی و فرهنگی بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری کنیا و بنا به دعوت دکتر معین وزیر فرهنگ و آموزش عالی، در سال گذشته یک هیأت عالی‌رتبه جمهوری کنیا به سرپرستی آقای «جرج موهو» وزیر علوم و تکنولوژی کنیا به ایران سفر نمودند. آقای «موهو» طی اقامت خود در ایران ضمن دیدار با وزیر فرهنگ و آموزش عالی با برخی از مسؤولان بلند پایه وزارت امور خارجه نیز ملاقات نموده و از دانشگاههای تهران، صنعتی شریف صنعتی اصفهان و مراکز آموزش عالی بازدید بعمل آوردند و ضمن ملاقات با رؤسای دانشگاههای مذکور، از دانشکده‌ها و آزمایشگاههای مختلف این دانشگاهها دیدن کردند.

دکتر معین در جریان ملاقات با وزیر علوم و تکنولوژی کنیا اظهار داشت: ما آمادگی این را داریم که با کشور شما روابط خوبی در اقتصاد و زمینه‌های دیگر - خصوصاً در زمینه علوم و تکنولوژی - داشته باشیم. علوم و تکنولوژی به عنوان یک میراث مشترک انسانی مطرح است. با توجه به اینکه ما یک سابقه روشن در این خصوص داریم، اکنون در اختیار کشورهای پیشرفته و جبار دنیا می‌باشد و متأسفانه کشورهای قدرتمند از این حربه برنده بر علیه کشورهای در حال توسعه و عقب‌افتاده استفاده میکنند و این وظیفه دانشگاهها و متفکران است که بتوانند در زمینه‌های مختلف علوم و تکنولوژی، اول نیازهای خود را رفع کنند و سپس این فاصله را ما بین خودشان و کشورهای پیشرفته کم کنند. کشور ما، علیرغم سابقه دیرینه تاریخی و علمی که در دنیای قدیم داشته، متأسفانه تا سیزده سال پیش تحت سلطه کشورهای غربی بوده است و به همین دلیل علیرغم استعدادهای بسیار غنی از نظر انسانی و منابع، متأسفانه ما نتوانستیم از این امکانات در جهت منافع کشورمان استفاده کنیم. دکتر معین سپس ضمن مقایسه زمینه‌های آموزشی در شرایط کنونی و قبل از انقلاب گفت: تعداد دانشجویان کشور ما تا یک

سال قبل از انقلاب به ۱۷۵۰۰۰ نفر می‌رسید که بعد از انقلاب این تعداد دو برابر شده است. البته این تعداد غیر از دانشجویانی است که بعد از انقلاب در موسسات خصوصی مشغول به تحصیل شده‌اند. همچنین در زمینه‌های برنامه‌ریزی درسی، جذب استاد، پذیرش دانشجو از مناطق محروم و ایجاد محیط مناسب برای دانشجویان، فعالیتهای عمده‌ای صورت گرفته است. با توجه به توسعه کمی سطوح تخصصی در موسسات آموزشی، مادر دوره کارشناسی ارشد، به ندرت دانشجو به خارج اعزام می‌کنیم، چون بی‌نیاز هستیم. ما قبل از پیروزی انقلاب سالانه حدود ۲/۵ میلیارد دلار ارز صرف اعزام دانشجو به خارج مینمودیم؛ ولی اکنون فقط ۴۰ میلیون دلار ارز صرف این امر می‌شود. اینها نتایجی بود که به خاطر انقلاب اسلامی در کشور ما و نیز بر اثر بوجود آمدن یک نوع اعتماد به نفس بین دانشجویان ما حاصل گشت.

نمونه دیگر قابل ذکر این است که علیرغم ۸ سال جنگ تحمیلی و با وجود اینکه میزان محصولات غیر نفتی کاهش پیدا کرده؛ ولی سطح آموزشی و اعتبار تحقیقاتی کشورمان سه برابر نسبت به گذشته افزایش یافته است و میزان اعتبار تحقیقات ما از ۲/۰ درصد به ۵/۰ درصد افزایش یافته و این موضوع در اولین برنامه توسعه کشور، که از دو سال قبل به تصویب مجلس رسیده، اهمیت ویژه‌ای در آموزش عالی داشته است. بنابراین با توجه به افزایش بودجه تحقیقاتی و توسعه آموزش عالی - مخصوصاً در سطوح کارشناسی ارشد M.S. و دکترای Ph.D. - ما می‌توانیم روابط خوبی را هم در جهت آموزشی و هم تحقیقاتی داشته باشیم.

وی افزود: مهمترین هدف انقلاب ما رسیدن به عدالت همه‌جانبه فرهنگی، علمی و اقتصادی است که داریم در این جهت برنامه‌ریزی می‌کنیم. ما از نقطه نظر سیاسی یک کشور مستقل هستیم و روی پای خود ایستاده‌ایم. نه به غرب وابستگی داریم و نه به شرق؛ ولی ضامن این عدم وابستگی، رشد در علوم است. به همین دلیل است که نظام جمهوری اسلامی ایران توجه خاصی به بخش فرهنگ و آموزش - به خصوص آموزش عالی - مبذول داشته و با توجه به نقش محوری و تربیت‌کننده آن، ما سرمایه‌گذاری جدی در دانشگاهها کردیم و در حال توسعه هستیم. یکی از شاخصهای رشد، تعداد دانشجویان است که در کشور ما به حدود ۲/۰ برابر رسیده و به ازای هر ۱۰۰ هزار نفر جمعیت، ۸۰۰ نفر دانشجو داریم که بعد از ۵ سال به ۲۰۰۰ نفر در ازای هر ۱۰۰ هزار نفر خواهد رسید. در خصوص بودجه‌های تحقیقاتی سعی کردیم رشد خوبی داشته باشیم و متناسب با نیازهای کشور خودمان، نیرو تربیت کنیم. در کشور ما هم اکنون چیزی در حدود ۱۰۰ مرکز تحقیقاتی در بخش دولتی وجود دارد و ۴۰ مرکز تحقیقاتی در بخش خصوصی. ۱۰۰ مرکز دولتی حدود ۴۵ مرکز وابسته به دانشگاهها و آموزش عالی می‌باشد و از این تعداد ۱۰ مرکز تحقیقاتی مستقیماً زیر نظر وزارتخانه و ۳۵ مرکز دیگر با دانشگاهها فعالیت می‌کنند.

دکتر معین در مورد زمینه‌های همکاری دو کشور گفت: ما می‌توانیم در زمینه‌هایی از قبیل: کشاورزی، کویزدایی، شیلات، صنایع

شیمی و پتروشیمی، صنایع فولاد، تولید واکسن و داروسازی و هم چنین از نظر تربیت استاد و محقق همکاری خوبی داشته باشیم. در زمینه‌های فرهنگی نیز می‌توانیم با تأسیس کرسی زبان فارسی، قبول دانشجو از کشور شما و تبادل استاد و انجام تحقیقات مشترک همکاری نماییم.

در این گفتگو، آقای «موهوهو» نیز اطلاعات جامعی پیرامون وضعیت آموزش عالی و مراکز تحقیقاتی کنیا ارائه داد و خواستار همکاری دو کشور در زمینه‌های صنعت فولاد، داروسازی، واکسن و پتروشیمی شد.

در پایان سفر آقای «موهوهو» وزیر علوم و تکنولوژی کنیا به ایران، تفاهم‌نامه‌ای بین دو کشور به امضا رسید و موارد ذیل مورد توافق طرفین قرار گرفت:

ماده ۱ - طرفین پابندی خود را به موافقتنامه‌های موجود بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری کنیا ابراز می‌دارند:

- تفاهم‌نامه منعقد شده بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری کنیا در تاریخ ۲۶ آبان ۱۳۶۷ مطابق با ۱۷ نوامبر ۱۹۸۸.

- موافقتنامه منعقد شده تحت عنوان «همکاری دوجانبه در بخش کشاورزی» در تاریخ ۲۵ آبان ۱۳۶۷ مطابق با ۱۶ نوامبر ۱۹۸۸.

- موافقتنامه منعقد شده بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری کنیا در زمینه همکاری فرهنگی، آموزشی و علمی در تاریخ ۱۶ اردیبهشت ۱۳۶۹ مطابق با ۸ می ۱۹۹۰.

ماده ۲ - در پیشبرد موافقتنامه‌های فوق‌الذکر، طرفین موافقت می‌کنند که: - گسترش و توسعه همکاریهای علمی، آموزشی و تحقیقاتی در زمینه‌های مختلف مورد توافق طرفین.

- ایجاد موافقتنامه‌های دوجانبه برای شرکت در کنفرانس‌ها و دیدارهای پژوهشی و آموزشی و علمی در دو کشور.

- ترغیب همکاری دوجانبه پژوهشی در دانشگاهها و سایر موسسات پژوهشی.

- توسعه مکانیزم برای مبادله کتب، نشریات ادواری، مجلات، و

سایر اطلاعات علمی.

- طرفین هیات‌های مناسبی از وزارت‌های متبوع مرکب از محققین برای بررسی دوره‌ها و زمینه‌های مشخص موجود در دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی طرف مقابل، تشکیل می‌دهند. ملاقات‌های مربوطه متعاقباً تنظیم خواهد شد.

- گروههای وزارتی فوق‌الذکر مبتنی بر موارد ذیل به مبادلات دوجانبه اقدام خواهند کرد: مبادله محقق و دانشجو، مبادله موارد علمی و تحقیقاتی، برنامه‌های پژوهشی مشترک.

- طرفین به توسعه تحقیقات دوجانبه مورد علاقه دو طرف با همکاری محققین دو کشور اقدام خواهند کرد.

- طرفین اعتبار برابری مدارک تحصیلی یکدیگر را در کمیسیون مشترکی متشکل از نمایندگان ذیصلاح دو طرف، مورد بررسی قرار خواهند داد.

- طرفین متخصصین توصیه شده از سوی طرف دیگر را در زمینه‌های پژوهشی، آموزشی و علمی پذیرا خواهند بود.

ماده ۳ - طرفین در مورد همکاری در مؤسسات زیر به توافق رسیدند:

- مرکز پژوهشهای خواص و کاربرد مواد و نیرو
- دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران
- دانشگاه اصفهان

- دانشگاه صنعتی اصفهان

- دانشگاه صنعتی شریف

- مرکز سرم‌سازی حصارک

ماده ۴ - طرفین در مورد همکاری در زمینه‌های ذیل به توافق رسیدند:

- انتقال تکنولوژی

- نمونه‌سازی واکسن و دارو

- ماشین‌های چرم‌سازی

- ماشین‌های کشاورزی

- آموزش فنی در لابراتوار شیشه‌سازی

- تولید کود شیمیایی

- تولیدات آهن و فولاد

آموزش عالی در فرانسه

دیگری هم - مانند وزارت دفاع، کشاورزی و بهداشتی - از طریق مدیریت آموزشگاه‌های دولتی یا نظارت بر مؤسسات خصوصی، در این امر سهیم بوده و دخالت دارند.

در واقع می‌توان میان دانشگاهها و مدارس عالی، قابل به تفکیک شد، بدین صورت که تمامی دانشگاهها دولتی هستند و تعداد بسیار زیادی دانشجو در آنها تحصیل می‌کنند و برنامه تحصیلی تمامی آنها مشتمل بر دوره‌های نظری و عملی است و بیشتر بر تحقیق و اجرای نتایج تحقیقات تاکید نموده و هدف آنها هم گسترش آموزش منطقه‌ای است. از طرف دیگر، «مؤسسات آموزش عالی» خود خط مشی‌های ویژه‌ای برای پذیرش دانشجو دارند و تعداد دانشجویانی هم که در این

نظام آموزش عالی در فرانسه را می‌توان از طریق تقریباً سیصد مؤسسه آموزش عالی در آن کشور شناخت. سازمان و تشکیلات این مؤسسات و شرایط پذیرش در آنها، بر حسب نوع مؤسسات و اهداف آموزشی آنان مشخص می‌شود. اغلب این مؤسسات آموزشی تحت نظارت «وزارت آموزش ملی فرانسه» بوده و یا توسط آن وزارت اداره می‌شوند. یکی از دلایلی که موجب تفاوت بیشتر این مؤسسات آموزشی می‌شود، این است که به جز «وزارت آموزش ملی» وزارتخانه‌های

«بررسی بازار» توسط متخصصان حرفه‌ای، تغییر کرده و مجدداً سامان می‌یابد.

به منظور آموزش متخصصان و تأمین نیازها و احتیاجات جدید، در کلیه برنامه‌های مهندسی و تکنولوژیک، در ابتدایانهای خارجی و علوم کامپیوتر تدریس می‌گردد. فنون ارتباطات نیز در بسیاری از دوره‌های تحصیلی می‌بایستی مورد استفاده قرار گرفته و تدریس شود، بنحوی که تفاهم میان افراد مختلف با افق‌های فکری متفاوت راتسهیل نماید. به عبارت دیگر چگونگی انتقال افکار و نظرات و برقراری ارتباطات، امری اساسی و مهم است. مسلماً وجود این روش‌ها، راه مؤثری برای راهنمایی و هدایت دانشجویان در انتخاب شغل و حرفه آنها در آینده است.

به طور کلی ۷۵ دانشگاه فرانسه اساساً مقررات خاص خود را داشته و به خاطر اینکه شامل دپارتمانهای مختلف بوده و با برنامه‌ها و اهداف مختلف، دیپلم‌های متفاوتی را اعطا نموده و در نتیجه از سازمان و برنامه‌های آکادمیک مختلف برخوردارند، لذا دارای استقلال زیادی می‌باشند.

معمولاً دانشگاه‌ها توسط یک رییس منتخب هیأت ریسه دانشگاه، و دپارتمان‌ها و مؤسسه‌ها و مدارس مختلف نیز توسط شوراهای مربوطه اداره می‌شوند.

در دانشگاه‌ها تعداد زیادی برنامه‌های آکادمیک در رشته‌های حقوق، اقتصاد، مدیریت، هنرهای زیبا و آزاد، علوم انسانی، علوم طبیعی و تجربی، مهندسی و حرفه‌های بهداشتی (پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی) وجود دارد و به فارغ التحصیلان خود دیپلم‌های ناسیونال، از جمله دکتری، دیپلم دانشگاهی، دیپلم اعتباری، درجه مهندسی، دیپلم‌های دولتی (پرستاری و دیپلم‌های پیراپزشکی) اعطا می‌کنند.

در طول سال تحصیلی ۱۹۸۹ - ۱۹۸۸، تعداد ۱۰۳۰۹۷۴ نفر دانشجوی در دانشگاه‌های مختلف فرانسه ثبت‌نام کرده بودند که توزیع آنها به شرح ذیل است:

- ۱۳/۷ درصد در ۴۵ دانشگاه، در رشته‌های حقوق و علوم سیاسی.

- ۸/ درصد در ۴۱ دانشگاه، در رشته‌های اقتصاد و مدیریت.

- ۳۳/۵ درصد در ۴۴ دانشگاه در رشته‌های هنرهای آزاد، زبان و علوم انسانی.

- ۱۸/۶ درصد در ۴۶ دانشگاه در رشته‌های علوم و ۲۳/ دانشگاه که دیپلم‌های مهندسی می‌دهند.

- ۱۱/۲ درصد در ۳۱ دانشگاه پزشکی و ۱۶/ دانشگاه جراحی دندان و ۲۴/ دانشگاه داروسازی و ۱۹/ دانشگاه در رشته‌های تربیت بدنی.

مؤسسات پذیرفته می‌شوند، محدود است. در این مؤسسات سطح تحصیلات حرفه‌ای برای معلمان و مهندسان بسیار بالاست و دروس پیشرفته بازرگانی و تجاری در آنها تدریس می‌شود.

دانشگاهها موظفند در هر یک از رشته‌های ذیل آموزش کامل در سطح عالی داشته باشند:

- حقوق، قضایی، امور عمومی

- بهداشت، پزشکی، داروسازی، دندانپزشکی، فنون پیراپزشکی

- رشته‌های فرهنگی (انتشارات، کتابداری، موزه، ارتباطات)

- آموزش و تحقیق در هر یک از سطوح تکنیسین بسیار ماهر،

مدیران بالا و متوسط، مهندسان و پزشکان

- صنعت، علوم بازرگانی در سطوح عالی و متوسط

- بانکداری و تجارت

در طی چند دهه گذشته هر یک از دانشگاههای فرانسوی با موضوع تکنولوژی‌های جدید روبه روبرو شده و لذا مجبور بوده است خود را با شرایط متغیر تطبیق دهد و پاسخگوی متقاضیان جدید باشد. دانشگاه‌های فرانسوی اساساً هم خود را مصروف تحقق دو هدف خاص می‌نمایند:

- شرایط علمی، متضمن گسترش تحقیق و ایجاد زمینه‌های فکری جدید از طریق تجدید نظر در روش‌های تعلیم و تعلم می‌باشد.

- شرایط اجتماعی و حرفه‌ای مشتمل بر آموزش متخصصان و گسترش دید و بینش دانشجویان می‌باشد. این هدف خود شامل انتقال دانش و معلومات، و اتخاذ روش‌های تدریس و آموزش به دانشجویان به گونه‌ای است که آنان بتوانند مهارت‌های ویژه خود را بکار گیرند.

به طور خلاصه، دانشگاه در یک مقیاس عالی، آموزش روش‌های تدریس را عرضه می‌دارد که در آنها بر تحقیق تأکید می‌شود. دانشگاه مکان فعالیت و تحرک و نوآوری در زمینه موضوعات منطقه است. هر دانشگاه را به بهترین وجه می‌توان با کیفیت کار و وسعت دیدگاه آن توصیف و تعریف کرد.

برای اینکه هر دانشگاه متخصصان مورد نیاز را در هر رشته حرفه‌ای به کشور یا جامعه تحویل دهد، بایستی در توسعه و عمران اجتماعی و اقتصادی منطقه شرکت داشته باشد. و این امر مستلزم انعطاف، تنوع، استقلال بیشتر در زمینه برنامه و ساختار تحصیلی و همچنین استقلال بیشتر در سازماندهی برنامه‌های اعطای دیپلم می‌باشد. بدین منظور لازم است که میزان فراگیری علوم عالی در دانشگاهها، مدارس و مؤسسات عمده و بزرگ، به سطح تحقیقات آزمایشگاهی در دنیای کار و فعالیت برسد و در نتیجه محتوای دروس مرتباً و در زمان معین، پس از انجام